

KLİNİK ÇALIŞMA

GENÇ ERKEK POPÜLASYONUNDA SERUMEN PREVALANSI

Dr. Ömer SAĞLAM¹, Dr. Bülent SAAT², Dr. Engin DURSUN¹, Dr. Bilal ÇETİN³, Dr. Uğur KARAPINAR⁴, Dr. Mustafa GÜNEŞ¹, Hems. İnci TAŞCAN¹

¹Kasımpaşa Asker Hastanesi, Kulak Burun Boğaz Kliniği, İstanbul, Türkiye ²Isparta Asker Hastanesi, Kulak Burun Boğaz Kliniği, Isparta, Türkiye ³Gümüşsuyu Asker Hastanesi, Kulak Burun Boğaz Kliniği, İstanbul, Türkiye ⁴Bursa Asker Hastanesi, Kulak Burun Boğaz Kliniği, Bursa, Türkiye

ÖZET

Amaç: Genç erkek popülasyonunda serumen prevalansını ve serumenin dış kulak yolunu oblitere etme derecesini tespit etmek.
Yöntem ve Gereçler: Haziran-Ağustos 2012 tarihlerinde yaşları 13-25 arasında değişen 4560 erkek olgu otoskopik muayeneye tabii tutuldu. Serumen birikiminin varlığı, etkilenen kulak ve dış kulak yolunda serumen blokajının derecesi kayıt altına alındı. Serumenin dış kulak yolunu oblitere etme derecesine göre 3 gruba ayrıldı: Derece 1 %50 den daha az dış kulak yolunda tıkanma, Derece 2 %50 den fazla tıkanıklık, Derece 3 tam tıkanıklık.

Bulgular: Hastaların ortalama yaşı 17,3 idi. 4560 olgunun 785'inde (%17,2) serumen tespit edildi. 785 olgunun 429'unda (%54,6) unilateral, 346'sında (%45,4) bilateral serumen mevcuttu. Unilateral serumen bulunan grupta, 235 (%54,8) olguda sağ kulakta, 194 (%45,2) olguda sol kulakta serumen mevcuttu.

Bilateral serumen bulunan grupta 149 kulakta (%41,6) (1. derece), 92 kulakta (%25,8) (2. derece) ve 115 kulakta (%32,3) (3. derece) tamamen tıkanıklık vardı. Unilateral serumen bulunan grupta 173 kulakta (%40,3) (1. derece), 157 kulakta (%36,6) (2. derece) ve 99 kulakta (%23,1) (3. derece) tamamen tıkanıklık vardı.

Sonuç: Ülkemizde genç erkek bireyler arasında serumen insidansı %17,2 dir. Genç erkeklerde özellikle sağ kulakta olmak üzere unilateral serumen daha sık görülmektedir. Dış kulak yolunu % 50 den daha az oranda tıkanığı 1.derece doluluk, serumenin en yaygın görülen durumudur.

Anahtar Sözcükler: Serumen, prevalans, genç erkek

THE PREVALENCE OF CERUMEN IN YOUNG MALE POPULATION

SUMMARY

Objectives: To evaluate the incidence of cerumen and the degree to which such cerumen obscured the ear canal view.
Material and Methods: 4560 young people aged between 13-25 underwent otoscopic examination during June-August 2012. The existence of cerumen impaction, affected side and the degree of cerumen blockage of the ear canal were recorded. The subjects were divided into 3 groups according to the degree of cerumen blockage of the ear canal: degree 1, obstruction less than 50% of the external auditory canal diameter; degree 2, obstruction more than 50%; degree 3, complete obstruction.

Results: The mean age of the patients was 17.3 years. The incidence of cerumen was detected in 785 subjects (17.2%). 356 of a total 785 subjects (45.4%) had bilateral cerumen and 429 subjects (54.6%) had unilateral cerumen. Among unilateral cerumen group, incidence of the cerumen in the right and left ear were 235 (54.8%) and 194 (45.2%) respectively. 115 ears (32.3%) were completely occluded (degree: 3), 92 ears (25.8%) had moderate occlusion (degree: 2), 149 ears (41.6%) were mildly occluded (degree:1) in bilateral cerumen group. 99 (23.1%) ears were completely occluded (degree: 3), 157 (36.6%) ears had moderate occlusion (degree: 2), 173 (40.3%) ears were mildly occluded (degree:1) in unilateral cerumen group.

Conclusion: The incidence of cerumen among young male subject is 17.2% in our country. The incidence of unilateral cerumen especially the right ear, to all cerumen is more frequent in young subjects. Degree 1 fullness, obstruction less than 50% of the external auditory canal, is most common condition depending on the degree of occlusion of the canal with cerumen.

Keywords: Cerumen, prevalence, young male

GİRİŞ

Serumen dış kulak yolu kıkırdak kısmında yeralan sebace glandların sekresyonları ve bununla birlikte epitel ve kıl yapılarının dökülen artıkları ile oluşan bir yapıdır. Dış kulak yolu (DKY) yapısı itibariyle oluşan atık dokuları dışarıya doğru yönlendirir ve atılmasını sağlar.

İletişim kurulacak yazar: Dr. Ömer Sağlam, Kasımpaşa Asker Hastanesi, Kulak Burun Boğaz Kliniği, İstanbul, Türkiye, E-mail: drsaglam@yahoo.com

Gönderilme tarihi: 09 Ocak 2013, revizyonun gönderildiği tarih: 21 Mart 2013, yayın için kabul edilme tarihi: 07 Nisan 2013

Ancak bazı durumlarda serumen atılamaz ve tıkaç oluşturarak DKY'nu kısmi veya tamamen kapatır. Bu durum kişilerde tıkanıklık hissi, işitmede azalma, kulakta kaşıntı, huzursuzluk, ağrı, kronik öksürük, kulak çınlaması, baş dönmesi şeklinde semptomlar oluşturur¹⁻⁵.

Amerika Birleşik Devletleri'nde serumen varlığı genel popülasyonda %2-6 arasında olduğu; yaşlı ve mental rahatsızlığı olan hastalarda daha sık olarak gözlemlendiği bildirilmiştir⁶. Ülkemizde serumen sıklığı ile ilgili veri bulunmamaktadır. Bu çalışmada, ülkemizde genç erkek popülasyonunda serumen prevalansını, hangi kulağın daha çok etkilendiğini ve serumen miktarının dış kulak yolunu ne kadar oranda tıkanıklığı tespit etmek amaçlandı.

HASTALAR VE YÖNTEM

Haziran-Ağustos 2012 tarihleri arasında sınav sebebi ile aynı sınav merkezine sağlık raporu almak üzere müracaat eden 13-25 yaşları arasında (ortalama 17,3 yaş) 4560 erkek olgu çalışmaya alındı. Çalışmaya alınan olgular, ülkemizin tüm bölgelerinden çeşitli sosyoekonomik koşullarda yaşayan, ilk veya orta öğretimi tamamlamış, 1987-1999 tarihleri arasında doğmuş erkek olgularıdır.

Tüm olgular tarama muayenesi niteliğinde kulak burun boğaz hastalıkları açısından değerlendirildi. Olguların kulak muayenesi otoskop ile yapıldı. Dış kulak yolundaki serumen, kulak zarının daha iyi görülmesi ve işitme testini etkilememesi için küret yardımıyla veya aspirator ile aspire edilerek temizlendi. Otoskopik muayeneyi takiben tüm olgulara işitme testi uygulandı.

Serumen temizleme işlemi sırasında serumenin hangi kulakta bulunduğu ve dış kulak yolunda hangi oranda tıkanıklık oluşturduğu kayıt altına alındı. Serumen olan kulaklar unilateral ve bilateral olarak 2 grup olarak değerlendirildi. Unilateral grup içinde sağ ve sol kulak olarak 2 alt grup oluşturuldu. Serumenin DKY'nu doldurma durumuna göre 1-2-3 şeklinde derecelendirildi. DKY'nu %50 den daha az dolduran serumen Derece 1, DKY'nu %50 den fazla ancak tam kapanma yapmayan serumen Derece 2, DKY'nu tamamen doldurup tam tıkanıklık yapan (%100) serumen Derece 3 olarak değerlendirildi.

BULGULAR

Olguların yaşları 13 ile 25 arasında değişmekte olup ortalama yaş 17,3'tür. 4560 olgunun otoskopik muayenesinde 785'inde (%17,2) en az bir

kulakta serumen olduğu gözlemlendi. DKY'nda serumen saptanan olguların 429'unda (%54,6) unilateral, 356 sında (%45,4) ise bilateral serumen olduğu tespit edildi. Unilateral serumen olan olguların 235 (%54,8) inde sağ tarafta ve 194 ünde (%45,2) sol tarafta serumen birikimi olduğu değerlendirildi.

Çalışma genel olarak incelendiğinde 4560 olguda serumen insidansı unilateral %9,4, bilateral %7,8 toplam %17,2 olarak bulunmuştur. Unilateral serumen olanlarda sağ kulak %5,2 sol kulak %4,2 oranında etkilenmiştir.

DKY'nu doldurma oranlarına göre incelendiğinde 785 olgunun 322'sinde DKY'nu yarım dolduran serumen (Derece 1), 249'ünde DKY'nu yarıdan daha yakın kapatan serumen (Derece 2) ve 214'ünde ise DKY'nu tamamen doldurup kapatan serumen (Derece 3) tespit edildi.

Serumenin tek veya çift taraflı olma durumuna göre ayrı alt gruplarda incelendiğinde ise çift taraflı serumen görülen olguların 149 unda (%41,6) Derece 1, 92 olguda (%25,8) Derece 2, 115 olguda (%32,3) Derece 3 serumen tespit edildi. Unilateral serumen görülen olguların ise 173 ünde (%40,3) Derece 1, 157 olguda (%36,6) Derece 2, 99 olguda (%23,1) Derece 3 serumen tespit edildi (Tablo 1).

Tüm sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde ülkemizde 13 ile 25 yaşları arasındaki erkek bireylerde en sık unilateral serumen olduğu, en sık sağ kulağın etkilendiği ve en çok dış kulak yolunu %50 den daha az dolduran miktarlarda serumen olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1. Derecelerine göre serumen sıklığı ve lokalizasyonu

DERECE	SAĞ	SOL	BİLATERAL	
			SAĞ	SOL
1	115	58	141	157
2	89	68	105	79
3	31	68	110	120
TOPLAM	235	194	356	356

TARTIŞMA

Serumen, DKY'nun dış üçte birinde yer alan apokrin ve yağ bezlerinin salgıları ile dökülmüş skuamoz epitelyum, tüy, saç ve yabancı cisimlerin bir karışımıdır^{1,7,8}. Serumen nedeniyle dış kulak yolunda tıkanıklık oluşma mekanizması tam olarak aydınlatılamamıştır. Bazı çalışmalarda dış kulak yolu anatomisinin önemli bir faktör olduğu belirtilmiştir. Yaşın ilerlemesi ile birlikte dış kulak yolu cildinin yapısının değişmesi ve kuruması ile serumenin dışa doğru atılmasının olumsuz etkilendiğini savunulmuştur. Dış kulak yolunun blokaj oluşturacak şekilde kıllı bir yapıda olması veya dış kulak yolu içinde işitme cihazı kullanılması diğer nedenler arasında sıralanmıştır^{2,9}. Robinson ve arkadaşları anormal epitelyum migrasyonu ve keratinosit dağılımının bazı hastalarda gözleendiğini, bununda dış kulak yolu artıkları ve tıkaçlarında uzun epitelyum artıklarına neden olduğunu rapor etmiştir¹⁰.

Dış kulak yolunda ortaya çıkan serumen birikimleri genellikle semptom oluşturmamaktadır. Ancak bazı hastalarda ve tıkanıklığın miktarı ile orantılı olarak çeşitli şikayetler meydana gelmektedir. Serumen doğal, temiz, DKY'nu yağlamak ve korumak için yardımcı olsa da birikip, sıkışarak işitme kaybına yol açabilir¹¹. Birikmiş serumen baş dönmesi, kaşıntı, ağrı, kronik öksürük, kulak çınlaması, baş dönmesi, otitis eksterna ve işitme kaybına neden olabilir¹⁵. Bizim çalışmamızda hasta muayenesi tarama niteliğinde olması nedeniyle olguların çoğunluğu bir şikayet belirtmemiştir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde yaklaşık 12 milyon kişi, serumen için doktora başvurmakta 8 milyon serumen çıkarma işlemi yapılmaktadır¹¹. Fairey ve arkadaşları 3 ile 10 yaş arası çocuklarda serumen prevalansını %43 olduğunu bulmuştur¹². Mahoney sağlık eğitimi ve tarama programına katılan yaşlı erişkinlerde serumen prevalansını % 34 bildirmiştir¹³. Bricco çocuklarda yaptığı çalışmasında serumen prevalansını % 10 olarak bulmuştur¹⁴. Eekhof ve arkadaşları, Hollanda'da serumenin genel pratikte görülme oranını %3,93 olduğunu tespit etmiştir¹⁵. Khabori, Umman'da ulusal sıkışmış serumen prevalansını %11,7 olarak açıklamıştır. Kadınlarda 1,22 kat daha fazla olduğunu, 60 yaş üstü yaşlı bireylere en yüksek oranda %23,9 oranında görüldüğünü ifade etmiştir. 19-45 yaş arası bireylerde ise %16,4 oranında görüldüğünü tespit etmiştir¹⁶. Latifi ve arkadaşları en sık iletim tipi işitme kaybına sebep olan serumenin İran'da görülme sıklığını %19,8 olarak bulmuştur¹⁷. Yaptığımız çalışmada yaş ortalaması 17,3 yıl olan

4560 bireyin 785 inde (%17) serumen tespit edildi. Diğer çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada göz ile yapılan değerlendirme sonrasında dış kulak yolunu kaplayan serumen miktarları tıkanıklık seviyesine göre sınıflandırılarak değerlendirildi.

SONUÇ

Ülkemizde genç erkek popülasyonunda herhangi bir kulak için serumen görülme sıklığı %17,2 dir. Tüm serumen olgularında tek taraflı serumen insidansı daha yaygın olup en sık sağ kulak etkilenmektedir. Serumenin DKY'nda oluşturduğu doluluk miktarında göre DKY'nun % 50 den daha az oranda tıkanıldığı 1.derece doluluk en yaygın görülen durumdur. Ülkemizde serumen insidansının toplum içinde dağılımını belirlemek amacıyla kişilerin cinsiyet, yaş, sosyoekonomik, bölgesel, iş-meslek grubu gibi buşon oluşumunda etkili olabilecek diğer faktörler açısından alt gruplar halinde değerlendirilebildiği çalışmalar yapılmasına ihtiyaç vardır.

KAYNAKLAR

1. Jabor MA, Amedee RG. Cerumen impaction. J La State Med Soc 1997; 149(10): 358-362.
2. Roeser RJ, Ballanchanda BB. Physiology, pathophysiology, and anthropology/ epidemiology of human earcanal secretions. J Am Acad Audiol 1997; 8:391-400.
3. Zivic RC, King S. Cerumen-impaction management for clients of all ages. Nurse Pract. 1993 Mar;18(3):29, 33-6, 39.
4. Spiro SR. A cost-effectiveness analysis of earwax softeners. Nurse Pract. 1997 Aug;22(8):28, 30-1, 166.
5. Midani A, Carels I, Marks M, Wall M; Ear Wax Removal Solution Study Team. Safety and efficacy of Sofenz ceruminolytic solution. Ear Nose Throat J. 2006 Feb;85(2):87-8, 90-2.
6. Crandell CC, Roeser RJ. Incidence of excessive/impacted cerumen in individuals with mental retardation: a longitudinal investigation. Am J Ment Retard 1993; 97(5): 568-574.
7. Okuda I, Bingham B, Stoney P, Hawke M. The organic composition of earwax. J Otolaryngol. 1991 Jun;20(3):212-5.
8. Naiberg JB, Robinson A, Kwok P, Hawke M. Swirls, wrinkles and the whole ball of wax (the source of keratin in cerumen). J Otolaryngol. 1992 Apr;21(2):142-8.
9. Hanger H.C. & Mulley G.P. Cerumen: its fascination and clinical importance: a review. J. R. Soc. Med. 1992 85,346-349
10. Robinson A.C., Hawke M. & Naiberg J. Impacted ceru-men: a disorder of keratinocyte separation in the superficial external canal? J. Otolaryngol. 1990 19,86-90
11. Grossan M. Cerumen removal—current challenges. Ear Nose Throat J 1998;77(7):541-6, 548.

12. Fairey A, Freer CB, Machin D. Ear wax and otitis media in children. Br Med J (Clin Res Ed) 1985 Aug 10;291(6492):387-8.
13. Mahoney DF. One simple solution to hearing impairment. Geriatr Nurs. 1987 Sep-Oct;8(5):242-5.
14. Bricco E. Impacted cerumen as a reason for failure in hearing conservation programs. J Sch Health. 1985 Aug;55(6):240-1.
15. Eekhof JA, de Bock GH, Le Cessie S, Springer MP. A quasi-randomised controlled trial of water as a quick softening agent of persistent earwax in general practice. Br J Gen Pract. 2001 Aug;51(469):635-7
16. Al Khabori M, Kumar S, Khandekar R. Magnitude of impacted earwax in Oman, its impact on hearing impairment and economic burden of earwax on health services. Indian J Med Sci. 2007 May;61(5):278-85.
17. Latifi H, Jamali F, Parvaresh A, Mikaili P, Forouzin M, Latifi K. An etiological investigational of hearing loss in patients admitted to ENT clinics. Annals of Biological Research, 2011, 2 (5) :69-74